

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра управління персоналом, економіки праці та економічної
теорії

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Маніпуляційна стійкість в ділових комунікаціях»

на 2024-2025 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	4 курс, 2 семестр
Освітня програма/спеціалізація	
Спеціальність	
Галузь знань	
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Костишина Тетяна Адамівна
д.е.н., професор
завідувачка кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії

Контактний телефон	+38-050-531-00-86
Електронна адреса	Tkost2017@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.uper.puet.edu.ua/stud.php он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	http://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Набуття майбутніми фахівцями теоретичних знань і практичних навичок щодо формування маніпуляційної стійкості в ділових комунікаціях
Тривалість	5 кредитів ЄКТС/150 годин (лекції 20 год., практичні заняття 40 год., самостійна робота 90 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії та виїзні, самостійна робота поза розкладом Проблемні лекції, кейси, робота у малих групах, дискусії, сфокусовані бесіди
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; доповіді з рефератами та їх обговорення; тестування; поточна модульна робота Підсумковий контроль: залік (ПМК)
Базові знання	Наявність широких знань з професійних компетенцій керівника, менеджменту, управління персоналом
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
ПР 20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.	ЗК5. Здатність спілкування державною мовою як усно, так і письмово. ЗК6. Здатність спілкування іноземною мовою.
ПР 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, наукових узагальнень. ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії. СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення. СК15. Здатність використовувати знання, уміння й практичні навички в галузі економіки праці та соціально-трудова відносин,

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
	нормування, організації, фізіології та психології праці для підвищення ефективності управління персоналом підприємства
ПР 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.	ЗК13. Здатність свідомо та соціально відповідально діяти на основі етичних принципів. СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси СК15. Здатність використовувати знання, уміння й практичні навички в галузі економіки праці та соціально-трудових відносин, нормування, організації, фізіології та психології праці для підвищення ефективності управління персоналом підприємства

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Сутність, види і форми маніпуляцій		
Тема 1. Сутність і ознаки маніпуляції	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Сформувати схему перегукування дисципліни з іншими, що вивчалися раніше. Підготувати реферати з наданих тем Підготувати тести
Тема 2. Передумови та причини маніпуляції	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Опрацювати рекомендовану літературу Підготувати реферати з наданих тем. Підготувати тести.
Тема 3. Види та форми маніпуляцій	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Опрацювати рекомендовану літературу Підготувати реферати з наданих тем. Підготувати тести.
Модуль 2. Методи проти стояння маніпуляціям в діловому спілкуванні		
Тема 4. Методи маніпулятивного впливу	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота	Опрацювати рекомендовану літературу Підготувати реферати з наданих тем. Підготувати тести.
Тема 5. Техніка протистояння маніпуляціям	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Опрацювати рекомендовану літературу Підготувати реферати з наданих тем. Підготувати тести.
Тема 6. Моделі ефективного захисту від маніпуляції в діловому спілкуванні	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування	Опрацювати рекомендовану літературу Підготувати реферати з наданих тем. Підготувати тести.

Інформаційні джерела

1. Балджи М. Д. Етика бізнесу [Текст] : навч. посіб. / М. Д. Балджи ; Одес. нац. екон. ун-т. - Київ : Гуляєва В. М., 2021. - 330 с.
2. Берн Ерік Ігри, у які грають люди. Світовий бестселер із психології стосунків [Текст] / Ерік Берн ; [пер. з англ. К. Меньшикова]. - 5-те вид. - Харків : КСД, 2021. - 255 с.
3. Бліхар В. Офіс-менеджмент [Текст] : навч.-метод. посіб. / В'ячеслав Бліхар, Мар'яна Верескля, Наталія Михаліцька ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2021. - 347 с.
4. Волошенко, М. О. Психологія професійного спілкування [Текст] : навч. посіб. / М. О. Волошенко, О. В. Азаркіна. - Херсон : Олді плюс, 2021. - 278 с.
5. Гауді Трей Сила запитань. Як ефективно комунікувати й переконувати інших [Текст] / Трей Гауді ; пер. з англ. Олександра Асташова. - Київ : Наш формат, 2022. - 243, [1] с.
6. Ділова комунікація [Текст] : навч. посіб. / Вовк О. Б. [уклад.] ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. - 182 с.

7. Еріксон Томас. В оточенні психопатів, або Як уникнути маніпуляцій з боку інших [Текст] / Томас Еріксон ; [пер. зі швед. М. Яковлева]. - Харків : Фоліо, 2021. - 250, [1] с.
8. Ільганаєва В. О. Соціальні комунікації [Текст] : словник-довідник / В. Ільганаєва. - Київ : Ліра-К, 2022. - 327 с.
9. Калабуха Л. О. Почніть говорити "НІ". Як упевнено відмовляти та викликати повагу [Текст] : [200 практик. прикладів] / Людмила Калабуха. - 8-ме вид., зі змін. - Дрогобич : Коло, 2021. - 230 с.
10. Калюжка В. С. Етика професійного і ділового спілкування [Текст] : навч.-метод. посіб. / В. С. Калюжка ; Держ. ВНЗ "Переяслав-Хмельницьк. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди". - Київ : Гуляєва В. М., 2021. - 227 с.
11. Калюжка Н. С. Етика професійного і ділового спілкування [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. С. Калюжка ; Ун-т Григорія Сковороди в Переяславі. - Київ : Гуляєва В. М., 2022. - 227 с.
12. Комунікативний менеджмент [Текст] : конспект лекцій / [уклад.: Р. Г. Дубас, О. О. Кучмеев] ; ЗВО "Відкрит. міжнарод. ун-т розвитку людини "Україна". - Київ : Ун-т "Україна", 2022. - 151 с.
13. Комунікаційний тренінг [Текст] : практикум для здобувачів вищ. освіти ОС "Бакалавр" спец. 231 "Соціальна робота" / [уклад.: І. В. Прожога, Ю. П. Городиська] ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : НАУ, 2022. - 78 с.
14. Конфліктологія : навч. посібник для студентів ВНЗ / [Г.В. Гребеньков, І.І. Ковальова, Ю.М. Краснонос та ін.] ; за ред. Г.В. Гребенькова ; М-во внутр. справ України, Донец. юрид. ін-т Луган. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. - Львів : Магнолія 2006, 2021. - 228 с.
15. Саймон Джордж В овечій шкурі. Маніпулятор. Виявити та здолати [Текст] / Джордж Саймон ; [пер. з англ. Ярослава Лебеденка]. - Харків : КСД, 2022. - 205, [2] с.
16. Чанс Зої Психологія впливу та переконання. Як отримати все, що забажаєш [Текст] / Зої Чанс ; [пер. з англ. О. Мала]. - Харків : КСД, 2022. - 287 с.
17. Business communications / Y. Levchenko, I. Britchenko – Sofia: Prof. Marin Drinov Publishing House of Bulgarian Academy of Sciences, 2021. – 124 p.
18. Riker, W. H. The Art of Political Manipulation Text / W. H. Riker. – Lon don : Yale University Press, 1986. – 192 p

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, мультимедійні презентації.

Дистанційний курс з навчальної дисципліни «Маніпуляційна стійкість в ділових комунікаціях» на платформі «Moodle».

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- **Політика оцінювання здобувачів вищої освіти:** завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>
- Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf
- Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poryadok-likvidacziyi-zdobuvachamy-vyshhoyi-osvity-akademichnoyi-zaborgovanosti.pdf>.
- Положення про повторне навчання https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_pro-povt-navch.pdf
- **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування,) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем. Якщо заняття проводиться дистанційно, студент має виходити на зв'язок із викладачем за розкладом занять.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** студенти мають свідомо дотримуватися принципів академічної доброчесності; не допускати списування (один в одного, з власноруч написаного тексту, друкованого або електронного носія інформації тощо) під час виконання індивідуальних навчальних завдань та дидактичних тестів; якісно оформлювати посилання на джерела інформації при написанні доповідей, підготовки презентацій, тез тощо. Відповіді (усні або письмові) на ключові питання теми та під час підсумкового контролю з використанням підручників (їх ксерокопій) та мобільних девайсів не дозволяються. Мобільні пристрої дозволяється використовувати в процесі заняття для пошуку відповідей на додаткові питання. Користуватися допомогою сторонніх осіб для виконання завдань дистанційного курсу заборонено.

В ПУЕТ діють:

- Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_students.pdf.
- Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf
- Положення про запобігання випадків академічного плагиату <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-zapobigannyavypadkam-akademichnogo-plagiatu.pdf>
- **Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:**

- Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf.
- Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf
- Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultativ-navchannya-zdobutyh-shlyahom-neformalnoyi-ta-abo-informalnoyi-osvity.pdf>; *інфографіка* (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) <https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/>.
- **Політика вирішення конфліктних ситуацій:**
- Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravya-vyrishennya-konfliktnyh-sytuacij-u-puet.pdf>
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_pro-apel_pidscontr.pdf
- уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>.
- **Політика підтримки учасників освітнього процесу:**
- Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>.
- Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ <http://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>
- Уповноважений з прав корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>
- **Безпека освітнього середовища:** Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyediyalnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-3): відвідування занять (6 балів); захист домашнього завдання (9 балів); обговорення матеріалу занять (6 бали); виконання навчальних завдань (3 балів); завдання самостійної роботи (3 балів); тестування (3 бали); поточна модульна робота (20 балів)	50
Модуль 2 (теми 4-6): відвідування занять (6 балів); захист домашнього завдання (9 балів); обговорення матеріалу занять (6 бали); виконання навчальних завдань (3 балів); завдання самостійної роботи (3 балів); тестування (3 бали); поточна модульна робота (20 балів)	50
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни